

Going concern-verklaring leidt maar zelden tot faillissement

Een going concern-verklaring leidt maar zeer zelden tot een faillissement, blijkt uit een rapport over de rol van de accountant bij bedrijfscontinuïteit. Belangrijk is ook dat een accountant de onafhankelijke rol bewaakt.

» [Download dit artikel \(pdf\)](#)

» [Download het hele nummer \(pdf\)](#)

Ronald Bruins

De Werkgroep Continuïteit, een samenwerking tussen de NBA, SRA en accountantsorganisaties, onderzocht welke factoren van belang zijn voor het tijdig signaleren van continuïteitsproblemen bij een organisatie. Daarbij is ook gekeken naar de rol van de accountant, als onderdeel van de keten van betrokkenen.

Niet gedeponereerd

Deel één van het onderzoek bestond uit dataonderzoek naar faillissementen in Nederland, in de periode 2012 tot en met 2020. Dit onderzoek werd uitgevoerd door de Foundation for Auditing Research (FAR). Liefst 88 procent van de failliete organisaties deponereert voor het laatste boekjaar geen jaarrekening of 403-verklaring binnen de wettelijke termijnen, zo blijkt. Het te laat of niet deponeren van de jaarrekening bij de Kamer van Koophandel kan een belangrijk signaal van discontinuïteit zijn, maar er wordt niet actief op gehandhaafd. Ook bevat 71 procent van de gedeponeerde jaarrekeningen in het jaar voorafgaand aan een faillissement geen expliciete toelichting van het management over de onzekerheid rondom continuïteit.

Als gevolg van het niet-deponeren van een jaarrekening ontbreekt bij 88 procent van de faillissementen ook een controleverklaring voor het boekjaar voorafgaand aan het jaar van faillissement. In de controleverklaringen bij wel gedeponeerde jaarrekeningen is in 63 procent van de gevallen geen materiële onzekerheid over continuïteit (going concernverklaring) of vrijwillig toelichtende paragraaf opgenomen. Dat roept ook vragen op over de alertheid van de accountant.

Geen 'self-fulfilling prophecy'

Als tweede bundelde de werkgroep kennis uit beschikbare (internationale) wetenschappelijke artikelen op het gebied van continuïteit. Daar kwam uit dat het zeer onwaarschijnlijk is dat de going concern-verklaring een self-fulfilling prophecy wordt. Als een accountant iets zegt over continuïteit, wil dat dus niet zeggen dat de organisatie als gevolg daarvan ook kopje onder gaat. Wel heeft een going concern-verklaring effect op de vermogenskostenvoet, de kredietbeoordeling en de aandelenkoers.

Uit de bestudering van wetenschappelijke artikelen kwam ook dat stakeholders meer steunen op vertrouwelijke, van de organisatie verkregen informatie, dan op publiekelijk beschikbare informatie. Uit internationaal onderzoek blijkt verder dat een hogere frequentie van inspecties en eventuele sancties door toezichthouders leidt tot meer going concernverklaringen.

Als derde nam de werkgroep interviews af met diverse stakeholders, van binnen én buiten de sector, om te achterhalen waarom het volgens hen soms 'fout' gaat in de beoordeling van de continuïteit door de accountant. Uit in totaal achttien interviews kwamen liefst 316 observaties. Deze observaties verdeelde de werkgroep in 37 verschillende root cause-factoren en uiteindelijk in vier thema's.

De toenemende complexiteit van organisaties en de snelheid en impact van ontwikkelingen neemt toe en vereist voor de beoordeling van de continuïteit diepgaande kennis van de organisatie en relevante ontwikkelingen, stellen de onderzoekers. Deze ontbreekt nog wel eens. Ook mag de accountant meer gebruikmaken van externe bronnen en samenwerken met experts, om het noodzakelijke totaaloverzicht te verkrijgen.

Professionele autonomie

Een ander thema is professionele autonomie. "Een accountant moet professioneel-kritisch zijn en blijven, ook in een relatie gebaseerd op vertrouwen", zo valt in het rapport te lezen. "Deze onafhankelijke positie kan tijdens een controle door allerlei factoren onder druk komen te staan. Voldoende relevante kennis en ervaring met continuïteit is cruciaal,

maar zelfoverschatting door management of accountant kan ertoe leiden dat relevante experts niet tijdig worden ingeschakeld. Met als risico: onvoldoende diepgang in risicoinschatting en verantwoording.”

De onderzoekers constateren verder dat er over de rollen en verantwoordelijkheden van bestuurders, toezichthouders en de accountant uiteenlopende maatschappelijke verwachtingen bestaan. De accountant voert zijn of haar werkzaamheden uit in een vertrouwensrelatie met de gecontroleerde. Dat kan bijdragen aan onduidelijkheden over de rollen en verantwoordelijkheden van bestuurders, toezichthouders en accountants. Zeker in het mkb vervult de accountant soms een brede rol. Ook lijkt het niet tijdig informeren van het maatschappelijk verkeer over continuïteitsproblemen onvoldoende consequenties te hebben voor het management en de accountant.

Heeft continuïteit voldoende prioriteit?

Volgens de werkgroep is het jaarverslag vooral gericht op het verleden en het afleggen van verantwoording daarover. Vraag is in hoeverre het reflecteren op en rapporteren over de continuïteit voldoende prioriteit heeft bij de organisatie én de accountant. Volgens Agnes Koops-Aukes, lid bestuur PwC Nederland en sponsor van de Werkgroep Continuïteit, kunnen accountantsorganisaties en de wetgever “mooie stappen” zetten op basis van de uitkomsten in deze rapportage. “Van het tijdig deponeren van de jaarrekening en de verbeteringen in cultuur en gedrag tot aan de vasthoudende rol van de accountant. Dat maakt dit rapport meer dan de moeite waard.” Meer aandacht voor continuïteit is volgens haar zeker terecht, hoewel maar een klein aantal faillissementen grote schade veroorzaakt. “Elk faillissement waar wij als accountant niet tijdig hebben gewaarschuwd waar dat wel had gemoeten, is er één te veel. En juist omdat we een faillissement niet dagelijks meemaken als accountant, is er des te meer reden om van elkaar te leren en dit onderwerp met elkaar prioriteit te geven.”

Het rapport *Continuïteit: ons gezamenlijk belang* is beschikbaar via nba.nl.

Ronald Bruins is journalist.

GERELATEERD

NIEUWS | 29 december 2022

Accountant moet controleverklaring soms ook aan OR verstrekken

[Vanaf 2023 moeten accountants, bij ernstige zorgen over de continuïteit van een onderneming, hun controleverklaring ook aan de ondernemingsraad verstrekken. →](#)

NIEUWS | 13 december 2022

NBA doet voorstellen voor aanpassing nieuwe accountantswet

[De NBA heeft met een brief aan minister Kaag van Financiën gereageerd op het huidige voorstel voor de nieuwe Wet toekomst accountancysector. De beroepsorganisatie... →](#)

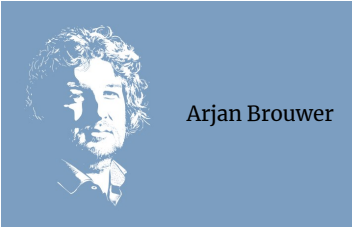

NIEUWS | 20 oktober 2022

Kamercommissies bespreken accountancysector

[Deze week hebben verschillende fracties vragen ingestuurd met betrekking tot de accountancysector. Daarnaast heeft de vaste Kamercommissie van Economische Zaken... →](#)

Arjan Brouwer

DISCUSSIE | Column | 20 juli 2022

Less is more?

Door te veel tijd en aandacht te besteden aan minder belangrijke zaken kunnen echt belangrijke issues bij de controle over het hoofd worden gezien, waarschuwt Arjan... →

Arjan Brouwer

DISCUSSIE | Column | 20 april 2022

Schragen of vertragen?

Waar de Corporate Governance Code ooit vooruitliep op wettelijke verplichtingen, lijken de beperkte wijzigingen die nu worden voorgesteld hier achteraan te hobbelen,... →
